

श्रीअन्तु प्रकाशन (प्रा.)लि.

पूर्वाञ्चल

Purwanchal National Daily

वर्ष : २५ अङ्क : १३८ पृष्ठ : ४ बिर्तामोड वि.सं. २०७७ बैशाख ५ गते शुक्रवार (Friday, April 17, 2020) नेपाल सम्वत् १९४० Web : www.purwanchaldaily.com मूल्य रु. : ५/- भारतमा भा.रु. : ४/-

हल्दिवारीका युवकमा कोरोना संक्रमण भेटिएन

भापा, बैशाख ४। भापा हल्दिवारीमा युवकमा ज्यापिड टेस्ट गर्दा कोरोना एन्टीबडी पोजेटिभ देखिए पनि थोट स्वाव परीक्षण गर्दा कोरोना संक्रमण नभएको पुष्टि भएको छ। विराटनगरस्थित कोशी अस्पतालको प्रयोगशाला ती युवकको थोट स्वाव परीक्षण गर्दा कोरोना संक्रमण नभएको देखिएको जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय भापाका महामारी फोकल पर्सन एवम् जिल्ला विपद् व्यवस्था सहायता कक्षका सचिव जीवन चौलागाईले जानकारी दिए। यसअघि भापाको हल्दिवारीमा बुधवार ज्यापिड डायग्नोस्टिक टेस्ट (आरडीटी) विधिबाट परीक्षण गर्दा ती युवकमा कोरोना एन्टीबडी पोजेटिभ देखिएको थियो।

त्यसपछि ती युवकसहित उनको परिवारका सदस्य र आफन्तसहित २१ जनाको स्वाव संकलन गरी प्रयोगशाला पठाइएको थियो। अरुको रिपोर्ट भने आउन बाँकी छ। हल्दिवारी गाउँपालिकामा विदेशबाट आएका ४ जना क्वारेन्टाइनमा र ५१ जना होम क्वारेन्टाइनमा बस्दै आएका छन्। हल्दिवारीमा ७० जनाभन्दा बढी व्यक्ति दुई, कतार, मलेसिया, ब्राइन, ओमान लगायतका देशबाट फर्किएका रहेको गाउँपालिकाले जनाएको छ।

जाडरक्सी बनाउनेलाई खाद्यान्न विक्री रोक

पाँचथर, बैशाख ४। पाँचथरको मिक्लाजुङ गाउँपालिकाले मदिराजन्त पदार्थ उत्पादन गर्ने व्यक्तिलाई खाद्यान्न विक्री नगर्न व्यवसायी तथा स्थानीयवासीलाई आग्रह गरेको छ। लकडाउन लम्बिँदै जाँदा खाद्यान्न अभाव हुन सक्ने भएकाले गाउँपालिकाले मदिराजन्त सामग्री उत्पादन गर्ने उद्देश्यसहित हुने खाद्यान्न खरीदविक्रीमा रोक लगाएको हो। गाउँपालिकाले मदिरा उत्पादन गर्ने व्यक्ति, समूह वा व्यवसायीलाई खाद्यान्न विक्री नगर्न स्थानीय व्यवसायीलाई आग्रह गरेको छ। गाउँपालिकाले सार्वजनिक सूचना जारी गर्दै खाद्यान्नको प्रयोग गरी मदिराजन्त पदार्थको उत्पादन गर्न पूर्ण रूपमा बन्द गर्न गरेको छ। गाउँपालिकाको निर्देशन पालना नभए कानूनी कारवाही गरिने गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत अरुण राईले बताए। उक्त गाउँपालिकाले धान, मकै, कोदोलगायत स्थानीय खाद्य उत्पादन विक्री वितरण नगर्न समेत स्थानीयवासीलाई आग्रह गरेको छ।

अर्जुनधारा धाममा लकडाउन प्रभाव

५४ वर्षपछि मूलगेटमै ताल्चा

नरेन्द्र ढकाल/ सुरेन्द्र भण्डारी

बिर्तामोड, बैशाख ४। विश्वभर महामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाइरसका कारण पूर्वको पशुपतिनाथले परिचित अर्जुनधारा जलेश्वरधाममा ५४ वर्षपछि पहिलोपटक मूल गेटमै ताल्चा लागेको छ।

कोरोना भाइरसको संक्रमण बढ्दै गएपछि सरकारले गत चैत ११ गतेबाट मुलुकलाई लकडाउन गरेको छ। सरकारले गरेको लकडाउन एक महिना पुग्ने लाग्दा समेत अर्जुनधाराधाम सुनसान अवस्थामा नै रहेको छ। अर्जुनधारा जलेश्वरधामका सञ्चालक समितिका अध्यक्ष नवीन गड्डानीले धामको स्थापनापछि पहिलोपटक गेटमै ताल्चा लगाउनुपर्ने अवस्था आएको बताए। उनले धाममा नियमित रूपमा हुने नित्य कर्म भने जारी राखेर र अन्य दर्शनहरू भने बन्द गरिएको जानकारी दिए।

अर्जुनधारा नगरपालिकामा पर्ने यो धाममा शिव मन्दिर, विष्णु मन्दिर र अन्य मन्दिरमा पूजाआजा गर्नेको जहिल्यै भीडभाड भइरहने गरेको थियो। दैनिक हजार जनाभन्दा धेरै भक्तजनले मन्दिरको दर्शन गर्ने गरेका थिए। खासगरी महाशिवरात्रि, बालाचतुर्दशी, कृष्णजन्माष्टमी, माघे संक्रान्ति आदि अनेक पर्वमा अत्यन्त घुइँचो हुन्छ। जाँड रक्सी र धूम्रपान समेत निषेधित गरिएको अर्जुनधारा क्षेत्र परिसरभित्र अर्जुनले वाण हानी पानी निकालेको प्राचीन पोखरी रहेको यसको बीचमा अर्जुनले गाईलाई पानी खाइरहेको मूर्ति स्थापित गरिएको छ। सातकुने उक्त पोखरीको दक्षिणतर्फ पञ्चधातुबाट निर्मित ५ वटा धाराहरू रहेका छन्। जसबाट निरन्तर चिसो पानी बगिरहन्छ भने पोखरीभित्र विभिन्न जातका रङ्गीबिरङ्गी माछाहरू पाइन्छन्। २०५५ सालको हुलाक टिकटमा समेत चित्राकित अर्जुनधारा क्षेत्रमा प्रत्येक वर्ष लाखौं स्वदेशी तथा भारतीय तीर्थयात्रीहरूले भ्रमण गर्ने गरेको अध्यक्ष गड्डानीले बताए। यहाँ शिव, गणेश, नाग, हनुमान र सरस्वती आदि देवी देवताका मूर्तिहरूका अतिरिक्त विवाह, कर्मकाण्ड, यज्ञकक्ष, क्रियापुत्री कक्ष, धर्मिक कार्यक्रम बाचन तथा श्रोता कक्ष आदिको स्थापना गरिएको बताइएको छ। पूर्वीय दर्शनमा आधारित एवम् संस्कृत शिक्षाबाट

प्रभावित रहेको छ। यस स्थानमा संस्कृत मावि र वेदविद्यापीठ समेत स्थापना गरिएको छ। कालिकास्थानको गार्गी विद्यापीठ भने गुरुकुल शिक्षा पद्धतिमा आधारित छ। अर्जुनधारा परिसरभित्र सञ्चालित वेदविद्यापीठमा ब्राम्हणका अतिरिक्त दलित जातका विद्यार्थीहरूलाई समेत पढाउने गरिएको छ। हाल लकडाउनका कारण अधिकांश विद्यार्थी घर गएका छन्। अर्जुनधारा नगरपालिकामा रहेको यो धाम पूर्वको पशुपतिनाथका नामले परिचित छ। विश्वभर कोरोना भाइरसका कारण महामारी फैलिएपछि सरकारले गरेको लकडाउनका कारण अर्जुनधारा धाम मात्रै होइन सबै देवालयहरू सुनसान जस्तै बनेका छन्। विहान सबै बस्ने घण्टी, शंख तथा वैदिक मन्त्रोच्चरणले गुञ्जयमान हुने अर्जुनधारा परिसर अहिले सुनसान बनेको छ। महाभारतकालमा पाण्डवहरू गुप्तवास बसेको समयमा दूरीयुधन लगायतका कौरवहरूले सो स्थान पत्ता लगाई पाण्डवहरूको गुप्तवास भङ्ग गर्न विराट राजाका नौ

लाख गाई हरण गरी लगेको गौ हरण यसको अपभ्रंश भई गोरुका हुँदै गोरुवा भएको बताइन्छ। जुन स्थान हाल इलाम जिल्लामा पर्छ। हरण गरेर लगेका गाईहरू कौरव पक्षले गौहठी (हाल आसाम राज्यको गुहाटी) पुऱ्याएको किम्वदन्ती छ। पाण्डव पक्षका वीर योद्धा बृहन्नला (जो नपुंशक थिए) को रूपमा लुकेर बसेका अर्जुनले लुटिएका गाईहरू कौरवहरूसँग युद्ध गरी फिर्ता ल्याउँदा अत्यन्तै तिखाँएकाले जलदेवता भगवान शिवको आराधना गरी जमिनमा पर्जन्य अश्रु (वाणको माध्यमले पानी निकाल्ने यन्त्र) ले पानी निकालेर गौमातालाई खुवाएको स्थानका रूपमा यस ठाउँलाई लिइन्छ। जुन स्थानमा अहिले पनि निरन्तर धाराको रूपमा पानी बगिरहेको हुनाले यसलाई अर्जुनधारा धाम भनिएको हो। यस धाममा प्रत्येक वर्ष बालाचतुर्दशी र श्रावण महिनाभर मेला लाग्ने गर्दछ। अर्जुनधारासँगै लुकानी र पाण्डवपुर पनि महाभारतकालीन इतिहास बोकेका ठाउँ हुन्।

डाक्टर कुटेपछि डीएसपी हटाइयो

काठमाडौं, बैशाख ४। काठमाडौंको महाराजगञ्जस्थित त्रिवि शिक्षण अस्पतालका चिकित्सकमाथि कुटेपिट भएको भनिएको घटनामा नेपाल प्रहरीले प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षकको नेतृत्वमा छानविन समिति गठन गरेको छ।

चिकित्सकत्रय शम्भु खनाल तेजप्रकाश साह र विकास शाहलाई काम सकेर फर्कने क्रममा प्रहरीबाट अभद्र व्यवहार र कुटेपिटसमेत भएको भनिएको घटनाको अनुसन्धान गर्न प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक किरण बज्राचार्यको संयोजकत्वमा प्रहरी उपरीक्षक मुकेश सिंह र प्रहरी नायब उपरीक्षक हेमिन्द्र बोगटी सहभागी छानविन समिति गठन गरिएको महानगरीय प्रहरी कार्यालय काठमाडौंले जनाएको छ। कार्यालयले एक विज्ञप्ति जारी गरी उक्त घटनाका आरोपी महानगरीय प्रहरी वृत महाराजगञ्जका प्रमुख प्रहरी नायब उपरीक्षक उमेश लम्साललाई प्रमुखको जिम्मेवारीबाट हटाई अन्य संलग्न प्रहरी कर्मचारीमाथि समेत अनुसन्धान थालिएको जनाएको छ।

कोभिड-१९ को संक्रमणलाई न्यूनीकरण गरी नागरिकको जीवन रक्षा अग्रप्राथमिकता खटिएका चिकित्सकको उच्च सम्मान रहेको महानगरीय प्रहरी कार्यालयले जारी गरेको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ। उक्त घटनाप्रति गहिरो दुःख व्यक्त गर्दै कार्यालयले कार्यस्थलमा खटिने प्रहरी कर्मचारीबाट पेशाकर्मी तथा आमनागरिकप्रति गरिने व्यवहारमा कहींकतै कमजोरी हुन नदिने तथा स्वास्थ्यकर्मीको सुरक्षा र आवागमनमा विशेष संवेदनशील रहने प्रतिबद्धता जनाएको छ।

उक्त घटनाका विषयमा नेपाल चिकित्सक सङ्घलगायत चिकित्सा पेशासँग सम्बन्धित विभिन्न संस्थाले समेत गम्भीर ध्यानाकर्षण गराएका छन्।

बडाध्यक्ष

चौधरीको निधन

सुनसरी, बैशाख ४। सुनसरी इटहरी उपमहानगरपालिका-५का बडाध्यक्ष विष्णुलाल चौधरीको ५५ वर्षको उमेरमा पित्तथैलीको क्यान्सरबाट निधन भएको छ।

चिकित्सकको सल्लाह अनुसार घरमै आराम गरी बसेको अवस्थामा उनको निधन भएको परिवार जानकारी दिएका छन्। उनी नेपाली कांग्रेसका तर्फबाट बडाध्यक्षमा निर्वाचित थिए। कांग्रेसका पूर्वजिल्ला सदस्यसमेत रहेका उनको इटहरीको बुढीगङ्गा मुक्ति घाटमा दाहसंस्कार गरिएको कांग्रेस सुनसरीका जिल्ला सचिव केदार भण्डारीले जानकारी दिए।

सुनसरीको चौधरीको पार्थिव शरीरमा काँचो जिल्ला सभापति तथा १ नम्बर प्रदेशका प्रमुख प्रतिपक्षी दलका नेता राजीव कोइराला, संघीय सांसद सिताराम मेहता तथा नेता मणिमार्ग श्रेष्ठ लगायतकाले पार्टीको भण्डा ओढाएर अन्तिम श्रद्धाञ्जलि व्यक्त गरेका थिए।

सरकार ! पाँच किलो चामल कति दिन खानू ?

सन्तोष शर्मा

बनियानी, बैशाख ४(रासस)। भापाको भद्रपुर-५स्थित नयाँबस्तीका विपन्न परिवारलाई अहिले विहान बेलुकाको छाक टार्न धौ-धौ पर्न थालेको छ। कोभिड-१९को संक्रमण नियन्त्रणका लागि सरकारले गत चैत ११ गतेदेखि बन्दाबन्दी घोषणा गरेपछि कामविहीन भएसँगै उनीहरूको दैनिकी अहिले कष्टकर बन्दै गएको हो। यहाँ करिव ३५ परिवारको बसोबास छ। उनीहरू सबैको आम्दानीको स्रोत ज्याला-मजदुरी हो। लकडाउन भएको केही दिन त घरमा भएको पैसाले खाइयो- उनीहरू भन्छन्- 'बाहिर निस्कन मिल्दैन, काम नभएपछि के गरी खानू, दिनरात चिन्ता यही कुराको छ।' अन्य गाउँपालिका र नगरपालिकाको तुलनामा नयाँबस्तीबासीले धेरै राहत सामग्री पाएका छन्। लकडाउन घोषणा भएको आज २४ दिनका अवधिमा उनीहरूले पाँच केजी चामल, एकएक केजी दाल र नून, आधा लिटर तेल र एउटा साबुन मात्र पाएका हुन्। 'चार/सात जनाको परिवारलाई पाँच केजी चामलले के हुन्छ ?'- स्थानीयवासी पूर्णिमा

शर्मा भन्छन्- 'राहत त पाइयो तर...'। यहाँका बासिन्दाले भने लकडाउनको पूर्णपालना गरिरहेको उनी बताउँछन्। जरुरी कामबाहेक कोही घरबाट निस्कने गरेको र काम पर्व मात्र जाने गरेको उनले बताइन्। भद्रपुर-५ नम्बर वडाध्यक्ष बन्धु कार्कीले पहिलो चरणमा राहत वितरणका लागि बडामा एक हजार एक सय २० विपन्न परिवारको नाम संकलन गरिएको बताए। 'त्यसमा अलिक पछि राहत दिँदा हुने छनोट गरेर ६३० जनाको नामावली तयार गयो'- वडाध्यक्ष कार्कीले भने- 'नगरपालिकाले जम्मा २०० जनाका लागि मात्र राहत पठायो।' पहिलो चरणमा नगरपालिकाले १० केजी चामल, एकएक केजी दाल र नून, एक लिटर तेल र एउटा साबुन दिने निर्णय गरेर राहत पठाएको उनी बताउँछन्। '६३० जनाको नाम छ, आयो २०० जनाका लागि'- उनले भने- 'उक्त परिमाणलाई आधा बनाएर चार सय जनालाई वितरण गरियो।' जनप्रतिनिधि र स्थानीय संघसंस्थाको सहयोगमा हालसम्म ७९९ परिवारलाई राहत वितरण गरिएको उनको भनाइ छ। स्थानीय

वलभद्र युवा क्लबको सहयोगमा थप ६० परिवारलाई भर्खरै राहत दिइएको वडाध्यक्ष कार्कीको भनाइ छ। 'जनताले विश्वास गरेर मत दिएका छन्'- उनले भने- 'अहिले समस्या परेका बेला सहायोग गर्न सकिने भने त्यसको अर्थ रहँदैन, सकेसम्म वडाबासीलाई राहत दिन्छु।' छिमेकी वडा नं. ८ नम्बरले पहिलो चरणमा २७० परिवारलाई राहत दिएको छ। प्रतिपरिवार सात केजी चामल, दाल, नून एकएक केजी, एक लिटर तेल र एउटा साबुन दिइएको वडाध्यक्ष गौरव सुब्बाले जानकारी दिए। यसैबीच भद्रपुर नगरपालिकासँग सीमा जोडिएको मेचीनगरले रु. ५० लाख, बिर्तामोडले रु. ५० लाख र कचनकवल गाउँपालिकाले रु. ३० लाखको कोरोना नियन्त्रण, रोकथाम तथा राहत कोष बनाएका छन् भने भद्रपुरले चाहिँ रु. १५ लाखको मात्र कोष स्थापना गरेको छ। न्यून रकमको कोष निर्माण गरिएकाले पनि भद्रपुरमा दाताको मुख ताक्नुपर्ने अवस्था रहेको स्वयम् जनप्रतिनिधि स्वीकार्छन्। 'भौतिक पूर्वाधार विकासभन्दा पनि जनताको जीवन रक्षा अहिलेको मुख्य विषय हो- वडाध्यक्ष कार्की भन्छन्- तर कोषमा रकम बृद्धि गर्न नगरको ध्यान गएको छैन।'

संकटको बेला व्यापारीद्वारा कालोबजारी

मोरङ, बैशाख ४। उद्योग सङ्गठन मोरङले लकडाउनको अवधिमा अत्यावश्यक वस्तु र सेवाको आपूर्ति तथा विक्री वितरणमा कृत्रिम अभाव सिर्जना गर्ने तथा अत्याधिक मूल्य लिई कालोबजारी नगर्न आग्रह गरेको छ। मानव जातिको अस्तित्व नै संकटमा परिरहेको यस विषम परिस्थितिमा यसबाट बच्न नेपाल सरकारद्वारा अवलम्बन गरिएको लकडाउनलाई पालना गर्दै तथा उद्योग सञ्चालनका सम्बन्धमा जारी स्वास्थ्य सुरक्षा प्रोटोकल पालना गर्दै अत्यावश्यक वस्तु तथा सेवाको उत्पादन तथा विक्री वितरणमा संलग्न उद्योगी व्यवसायीलाई साविकको मूल्यमा विक्री गर्न सो संगठनद्वारा जारी विज्ञप्तिमा आग्रह गरिएको हो।

सम्बन्धित निकायबाट हुने अनुगमनमा यदि कोही कसैले कालोबजारी गरेको पाइएका उद्योग सङ्गठन जिम्मेवार नहुने जानकारी गराउँदै विज्ञप्तिमा वैक तथा वित्तीय संस्थाले निक्षेपको व्याजदर घटाइसकेको तर ऋणको व्याजदर नघटाएको हुँदा यो पनि कालोबजारीकै रूप भएको ठहर गरिएको छ। वैक तथा वित्तीय संस्थाको यस प्रकारको कालोबजारीलाई पनि कडाइका साथ अनुगमन गर्दै व्याजदर आधारदरमा गणना गर्नुपर्ने जोडदार माग गर्दै सङ्गठनका अध्यक्ष भीम धिमिरेद्वारा हस्ताक्षरित विज्ञप्तिमा कोरोनाविरुद्धको लडाईं जारी रहेको र कहिलेसम्म यो लम्बिने हो निश्चित नभएको अवस्थामा उद्योग व्यवसाय क्षेत्रमा परेको दूरगामी प्रभावबाट यस क्षेत्रलाई पुनःउद्धार गर्न तथा उपयुक्त आर्थिक प्याकेजसहितको न्यायोचित सम्बोधनका लागि सरकारसँग माग गरिएको छ।

बालिका करणी गरेको अभियोगमा पक्राउ

राजगढ, बैशाख ४। १४ वर्षीया बालिकालाई जबरजस्ती करणी गरेको अभियोगमा सप्तरी राजगढ गाउँपालिका-२ कमलपुर बस्ने १९ वर्षीय रामजिवन यादवलाई बुधवार साँफे प्रहरीले पक्राउ गरेको छ।

यादवले ती बालिकालाई ललाई फकाई टेलिफोनमार्फत घरबाट बाहिर बोलाई जबरजस्ती करणी गरेको भन्ने खबर प्राप्त हुनासाथ प्रहरी चौकी भुटकीबाट खटिएको प्रहरीले यादवलाई पक्राउ गरेको हो।

नोवेल कोरोना भाइरसबाट कसरी आफू र अरुलाई बचाउने ?

<p>नियमित रूपमा साबुन-पाखीले हात पुने</p> <p>पढि पन्नु बस्तो तयार (Flu-like symptoms) देखिएमा चिकित्सकसँग परामर्श लिने</p> <p>जंगली तथा घरेलु पशुपक्षी हरूसँग असुरक्षित सम्पर्कबाट टाढा रहने</p>	<p>खोक्ना र हाडगुं बर्बा नाक र मुख छोप्ने</p> <p>पशु जस्तो सङ्घर्ष देखाउने जो कोहीको सम्पर्कबाट टाढा रहने</p> <p>पशु/पक्षी मासु/अण्डा राखेसँग फाँकेको मासु खाने</p>
--	---

नेपाल सरकार सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय सूचना तथा प्रसारण विभाग

चैते धानमा मल छर्किदै: भ्रूपाको कमल गाउँपालिका-७ स्थित गेउरियाका किसान ओमनाथ तिमिसिना चैतेधानमा युरिया मल छर्दै । लकडाउनको कारण मल अभाव भएको किसान बताउँछन् । तस्वीर: यज्ञराज आडवेम्बे/रासस

तस्वीर : बिनोद पाण्डे/पूर्वाञ्चल

कोरोना भाइरस कोभिड-१९को संक्रमणबाट बच्न सरकारले जारी गरेको लकडाउनका कारण दैनिक श्रम र ज्याला गुमाएकाका परिवार र विपन्न परिवारलाई स्थानीय तहले खाद्यान्न राहत वितरण गरिरहेका छन् । तर, सडकमै बसेरसाँभ विहान गुजारा चलाउने सडक मानव 'मान्ने' हरूको भने खाना खान नपाएर विचल्ली भएको छ, यतिवेला । ती 'मान्ने' हरूको सुख दुखको साथी बनेका छन्- भ्रूपा अर्जुनधारा-६ फागुलाल मार्गका दिवाकरलाल चौधरी । उनी गत चैत १९ गतेदेखि विर्तामोडको मुक्तिचोक आसपास, विर्तामोड, शनिश्चरे, बुढाबारी लगायतका क्षेत्रहरूका सडकहरूमा रहेका सडक मानवलाई विहानको एक छाक खाना खुवाउँदै आइरहेका छन् । विभिन्न होटलमा मागेर र फ्याँकेको खानेकुरा खाएर पेट भर्ने गरेका २५ जना सडक मानवलाई विहानको एक छाक खाना खुवाउँदै आइरहेको उनले जानकारी दिए । सडकका गल्ली, सडक किनारमा बसेर मागेरै जीवन गुजारी रहेका उनीहरूलाई लकडाउनको समयमा आफ्नै खर्चमा घरमै पकाएर विहानको एक छाक खाना खुवाउँदै आइरहेको उनले बताए । दैनिक दाल, भात, तरकारी र एक बोतल पानी खुवाए पनि गत वैशाख १ गते नयाँ वर्षको दिन सबैजनालाई मासुभात खुवाएको उनले बताए । नयाँ वर्षको दिन साथीभाइसँग घुम्न जाने, मनोरञ्जन गर्ने दिन भए पनि यसवर्ष लकडाउन भएपछि मनोरञ्जनमा गरिने खर्चले सबैजनालाई मासुभात खुवाएको उनले बताए । लकडाउन हुञ्जेल खाना खुवाउने क्रम जारी रहने उनले बताए । वीरता जेसीज, लायन्स लगायत विभिन्न संघ-संस्थामा आवद्ध रहेका दिवाकर मानवताको सेवा नै जीवनको सर्वोत्तम कार्य हो भन्ने उद्देश्यले यस्तो कार्य गरेको बताउँछन् । एनजीओ आइएमई नामक शैक्षिक संस्थाका सञ्चालक समेत रहेका उनी आफूले गरेको कार्यमा परिवारको पूर्ण साथ र सहयोग रहेको

बताउँछन् । समाजले छि-छि, दूर-दूर गर्ने सडक मानवलाई सबैले आत्मीय भावले सहयोग गर्नुपर्ने बताउँदै उनले मनोरञ्जनका नाममा गरिने फजुल खर्च यस्ता कार्यमा खर्च गरे सडक मानवको जीवनस्तर सुधार्ने बताए । प्रस्तुति: तुलसीप्रसाद निरौला

कुन क्षेत्रमा पर्दैछ घातक असर ?

काठमाडौं, वैशाख ४। ताजा सरकारी तथ्यांक अनुसार नेपालको कूल गार्हस्थ्य उत्पादन वा जीडीपी साढे ३४ खर्ब रूपैयाँ छ । वर्षभरिको देशका यावत् आर्थिक गतिविधि, उत्पादन र कमाइ जोड्दा हुन आउने रकम नै जीडीपी हो । यसपटक सरकारले यो कूल परिमाणलाई सात प्रतिशतले बढाउने लक्ष्य राखेको थियो । तर, कोरोनाभाइरस संक्रमणको विश्वव्यापी महामारीले निम्त्याएको 'लकडाउन'ले फन्डै एक महिनादेखि आर्थिक गतिविधि ठप्प छ । अर्को कति समयसम्म यो स्थिति लम्बिने हो ठेगान छैन । अभूतपूर्व यो संकटले अर्थतन्त्रमा अहिले नै गम्भीर असर पारिसकेको छ । यो स्थिति जति लम्बिन्छ, त्यति नै असर घातक बन्दै जानेछन् । यसको असरबाट कुनै क्षेत्र पनि अछुतो छैन । तर, नेपालका अर्थविद्हरू एवम् सरकारी अधिकारीहरूसँगको कुराकानीका आधारमा सबभन्दा घातक असर पर्ने चार क्षेत्र स्पष्ट भएका छन् ।

१. विप्रेषण आय र वैदेशिक रोजगारी
अर्थिल्लो आर्थिक वर्ष विदेशमा रोजगारी गरिरहेका लाखौं नेपालीहरूले कमाएर घर पठाएको विप्रेषण आम्दानी आठ खर्ब ७९ अर्ब रूपैयाँ थियो । त्यो देशको कूल गार्हस्थ्य उत्पादनको एकचौथाइ हो । ठूलो योगदान गर्ने यो क्षेत्र कोरोनाभाइरस संक्रमणका कारण गम्भीर जोखिममा परेको छ । यसले आगामी दिनमा पर्ने असर दोहोरो देखिन्छ । एकातिर त्यहाँ रहेका कामदारहरूको तलब ज्याला घट्टन सक्छ भने अर्कोतिर ती देशमा आर्थिक मन्दी भए रोजगारी नै धरापमा पर्न सक्छ । नेपाली धेरै जाने खाडी देशहरू पेट्रोलियम पदार्थको माग र मूल्यमा आएको भारी गिरावटसँगै आर्थिक मन्दीमा पर्ने खतरा टड्कारो छ ।

अर्थविद् डा. विश्वम्भर प्याकुवाल भन्छन्- कतिपय देशले हाम्रा कारखाना बन्द भएपछि कामदार राख्न सक्दैनौं भन्न थालेका छन् । ती बेरोजगार भए देशकै विदेशी मुद्रा सञ्चितमा असर पर्छ । यसको चौतर्फी असर नेपाली अर्थतन्त्रमा पर्छ । अर्का अर्थविद् केशव आचार्यको अनुमानमा असार मसान्तसम्मको वर्तमान आर्थिक वर्षमा नै विप्रेषणको आय २० देखि २५ प्रतिशत वा दुई खर्ब रूपैयाँसम्म घट्टन सक्छ । पशौं हजार मानिस बेरोजगार हुन सक्छन्- उनले भने । पूर्वअर्थसचिव रामेश्वर खनाल भने यसमा थोरै आशाका किरण पनि देख्छन् । खनाल भन्छन्- सन् २००८ को विश्वव्यापी वित्तीय संकटका बेला पनि हामीलाई डर लागेको थियो । तर, धेरै असर परेन । यसको एउटा कारण भनेको अधिकांश नेपालीहरू अत्यावश्यक मानिने क्षेत्रमा कार्यरत छन् । जस्तै- सुरक्षागार्ड, खेतीपाती, सरसफाइ, किनमेलका पसल अनि आपूर्ति प्रवाह । सङ्कटका बेला पनि यी सेवा चाहिन्छन् र रोजगारी जोगिन सक्छ- उनले भने । तर कैयौं नेपाली होटल तथा रेस्टुराँमा पनि छन् जुन समस्यामा पर्न सक्छन् । यस्ता क्षेत्रमा काम गर्ने मानिस स्वदेशमै फर्केर भने पनि तिनमा दक्षता हुन्छ र तिनले अर्थतन्त्रलाई फाइदा दिन सक्छन्- खनालले थपे । यसको मनोवैज्ञानिक खतरालाई भने उनले पनि स्वीकार गरे । अबको दिनमा मानिसहरू विदेशमा बस्न उत्सुक नहुन

सक्ने र १० देखि १५ प्रतिशत मानिस घर फर्किन सक्ने उनले अनुमान गरे ।
२. पर्यटन
पर्यटनले नेपालको कूल गार्हस्थ्य उत्पादनमा ठ्याक्कै कति योगदान गर्छ भन्नेमा स्पष्ट छैन । तर, कम्तीमा तीनदेखि सात प्रतिशत योगदान गर्ने ठानिएको छ । भनिन्छ एकजना विदेशी पर्यटक आउँदा नौ जनाको रोजगारी सिर्जना हुन्छ । कोरोनाभाइरस महामारीले विश्वभरि नै सबैभन्दा मारमा परेको भनेको पर्यटन तथा यातायातको क्षेत्र नै हो । एक त जीवन र जीविका नै खतरामा परेपछि बाहिर डुल्ल निस्कन सक्नेको संख्या लामैसम्म कम रहने देखिन्छ भने अर्कोतिर चाहना नै भएपनि 'लकडाउन' र सामाजिक दूरी कायम राख्नुपर्ने समयमा मानिस घुमफिरमा उत्सुक हुँदैनन् । अर्थविद् आचार्य भन्छन्- जो पर्यटक भएर यहाँ आउँथे ती मानिस नै बेरोजगार हुने अवस्था छ । यो क्षेत्रमा ठूलै खति हुने देखिन्छ । पूर्वसचिव खनाल पनि पर्यटनमा परेको असरबाट उन्नत लामै समय लान सक्ने ठान्छन् । यसले हवाई उड्डयन, होटल तथा रेस्टुराँ, यातायात, कृषि तथा अन्य व्यवसायी, ब्याङ्क तथा वित्तीय संस्था सबैको आयमा असर पर्नेछ ।
३. साना तथा मझौला उद्योगी व्यवसायी
कुनै पनि देशको अर्थतन्त्रको निम्ति एसएमई भनिने साना तथा मझौला व्यवसायी मेरुदण्ड नै हुने गर्छन् । स-साना उद्योग तथा व्यापार व्यवसायमा लागेका थिया पसलेदेखि लिएर रेस्टुराँ व्यवसायी अनि मम पसलेदेखि लिएर किराना व्यापारी सबै यसैमा पर्छन् ।

कोरोना महामारी

अर्थविद् डा. प्याकुवालको अनुमानमा यस्ता साना र मझौला व्यवसायीले कूल गार्हस्थ्य उत्पादनमा २२ प्रतिशतको योगदानका साथै १७ लाखलाई रोजगारी दिएका छन् । तिनलाई उद्धार गर्ने प्याकेज नबनाए भयानक अवस्था आइपर्छ- उनले भने । यस विषयमा अर्थविद् आचार्यको धारणा पनि उस्तै छ । खानेकुरा र औषधिवाहेक सबै पसल बन्द छन् । यिनमै पनि बजारमा मासुको माग छ तर आपूर्ति गर्न सकिएको छैन । एकातिर अण्डा र चल्ला नष्ट हुँदैछ, अर्कोतिर बजारमा पाइएको छैन- उनले भने । अहिलेको समयमा कोही पनि लुगा वा नयाँ गाडी वा टेलिभिजन किन्ने मनस्थितिमा हुन्छन् । यसले कति असर पारिरहेको छ भनेर हिसाबकिताबै भएको छैन । खासगरी यी अनि निर्माणका क्षेत्रमा निर्भर दशौं हजार दैनिक ज्यालादारी गर्ने मजदुर तत्कालको निम्ति अत्यधिक जोखिममा परिसकेका छन् ।
४. व्यापार तथा वित्तीय क्षेत्र
अधिकांश व्यापार तथा व्यवसाय अहिले ठप्प छन् । देशको कूल गार्हस्थ्य उत्पादनमा निर्यातको अंश २.८ प्रतिशत अनि आयातको अंश ४.० प्रतिशत छ । एकातिर यो अवस्थामा माग नै हुने देखिँदैन भने अर्कोतिर माग भएपनि त्यसको आपूर्ति गर्न सहज छैन । अत्यावश्यक भनिएका सामग्रीको आयात तथा ढुवानीमा त समस्या देखिएको छ भने अरूको कुरै छैँडौं । समयगतामा ब्याङ्क वित्तीय संस्थाका अवस्था पनि

नाजुक बन्दैछन् । सहज आर्थिक गतिविधि ठप्प भएकाले कारोबारमा असर त छँदैछ अन्य क्षेत्रमा परेका सबै किसिमका नकारात्मक असरले ब्याङ्क तथा वित्तीय संस्थाहरूले प्रवाह गरेको कर्जा जोखिममा पर्न सक्छन् । पर्यटनमा मात्रै ब्याङ्क र वित्तीय संस्थाका अबौं लगानी छ । त्यसको अब रिस्कभरी वा सुधार हुन समय लाग्छ । त्यसैकारण ब्याङ्कका सम्पत्ति जोखिममा पर्छन् जसको चौतर्फी असर पर्छ- खनालले बताए ।
कृषिमा कस्तो असर पर्ला ?
महामारी र 'लकडाउन'को असर कृषिमा नपर्ने कुरै छैन । तर यो क्षेत्रमा भने प्रभाव अलि कम पर्ला कि भन्ने आशा कतिपय अर्थविद्को छ । नेपालमा कृषिले कूल गार्हस्थ्य उत्पादनको फन्डै एकचौथाइ अंश ओगट्छ । सामाजिक दूरी कायम गर्नुपर्ने स्थिति अनि श्रमिकको अभावले कृषि उत्पादनमा प्रभाव पारिरहेको छ । त्यो संगसँगै बजार पहुँच तथा आपूर्ति प्रणाली अस्तव्यस्त छ । कृषि उत्पादनलाई बजार लैजान सकिएको छैन- डा. प्याकुवालले बताए । पूर्वसचिव खनालको विचारमा कृषिमा सामान्य प्रभाव पर्नेछ । मुख्य खाद्यान्नवालीमा कम्पै प्रभाव पर्ने तर कुखुराको मासु अनि तरकारी जस्ता क्षेत्रमा बढी प्रभाव पर्ने सक्ने उनले बताए । अहिले कतिपय उत्पादन भित्र्याउने अनि मकै छर्ने र लहरे तरकारी रोप्ने बेला हो । तर, श्रमिक पाइएको छैन- अर्थविद् आचार्यले बताए । यो समयमा आत्मनिर्भर भनिएका कतिपय क्षेत्र पनि परनिर्भर रहेको उजागर भएको उनले बताए । भन्न त कुखुराको मासुमा आत्मनिर्भर भनियो तर दानाको लागि सबै अन्तै भर पर्नुपर्ने रहेछ ।

सरकारको आशा

यी तमाम चुनौतीका माफ अहिले सरकार विभिन्न क्षेत्रमा परेको प्रभाव आकलन गर्न तथा नयाँ बजेट ल्याउने तयारीमा लागीपरेको छ । अर्थमन्त्री डा. युवराज खतिवडाका अनुसार ग्रामीण कृषिवाहेक अर्थतन्त्रका सबै क्षेत्रमा कोरोनाभाइरस महामारी तथा 'लकडाउन'को असर परिसकेको छ । कृषिमै पनि नाशवान् वस्तुका भण्डारण अनि सामान आपूर्ति प्रभावित छ । तर, पनि यो वर्ष देशको आर्थिक वृद्धि दर चार प्रतिशतसम्म हुन सक्ने उनले आशा गरेका छन् । छरिँदैभैरमै गम्भीर असर पारिरहेकोले हामीले उच्च वृद्धि त गर्न नसकौंला तर संक्रमण धेरै नलम्बिए चार प्रतिशतसम्म पुग्छ- उनले भने । पर्यटन र विप्रेषणमा पर्ने गम्भीर असरबारे पनि अर्थमन्त्रीको अलि भिन्न बुझाइ छ । उनी भन्छन्- जति आम्दानी नेपालमा पर्यटक नआएर घट्टने त्यति नै नेपालीहरू पनि विदेश भ्रमणमा नगएपछि जोगिनेछ । त्यस्तै जति आम्दानी विप्रेषणमा घट्टे त्यसको भरथेग त्यसकै फलस्वरूप हुने आयातको गिरावटले गर्नेछ । उच्च तहको सन्तुलनबाट भर्ने तल्लो तहको सन्तुलन कायम हुन सक्छ- उनले भने । अतिविपन्न राष्ट्रहरूको श्रेणीबाट केही वर्षमै माथि उठिने नेपालको लक्ष्यमा पनि वर्तमान सङ्कटको कालो छाया परेको छ । तर अर्थमन्त्री खतिवडा यसमा पनि धेरै चिन्ता लिन नहुने बताउँछन् । हो हामी उच्च आर्थिक वृद्धिको वाटोमा थियौं । अचानक फट्टका लागेको छ । तर हाम्रा लक्ष्यबाट हामी पछि हट्दैनौं । हामी फेरि उठ्छौं । वीवीसी

प्रहरीलाई हातपात गर्ने पक्राउ

रौतहट, वैशाख ४। गौर नगरपालिका-३ विपिचोकमा ड्युटीमा खटिएको प्रहरीलाई गालीगलौज, हातपात तथा ढुङ्गा प्रहार गरेको अभियोगमा चार जनालाई प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । पक्राउ पर्नेहरूमा रौतहट गौर-३ बसेहरू २६ वर्षीय राहुल कुमार यादव, ३० वर्षीय राजिव यादव, २९ वर्षीय अभिषेक यादव र २२ वर्षीय विवेक यादव रहेका छन् । जिल्ला प्रहरी कार्यालय रौतहटबाट ड्युटीमा खटिएको प्रहरीले लकडाउन उल्लंघन गरी बाटोमा हिँडिरहेका मानिसहरूलाई सम्झार्ने-बुझार्ने गरी आफ्नो घर फर्काउने क्रममा उनीहरूले उल्टै प्रहरीमाथि नै गालीगलौज, हातपात तथा ढुङ्गा प्रहार गरे पश्चात उनीहरूलाई प्रहरीले पक्राउ गरेको हो । ढुङ्गा प्रहारबाट घाइते भएका एक जना प्रहरी कर्माचारीलाई उपचारको लागि जिल्ला अस्पताल गौर पठाइएको छ ।

आकर्षक घडेरी बिक्रीमा

भ्रूपाको अर्जुनधारा-९स्थित कटहरडाँडामा कालोपत्रे पिच बाटोले छोएको ३६ फिट मुख भई पश्चिम फर्केको घरायसी तथा व्यापारीक प्रयोजनको लागि भिटाहरु एकमुष्ट वा टुक्रा गरी लिन चाहने व्यक्तिले सम्पर्क राख्नुहोला ।
नोट: जम्मा जग्गाको क्षेत्रफल ११ कठ्ठा
सम्पर्क: नरेश श्रेष्ठ (मो. नं. ९८४२६२४१५०, ९८१७०२९८५५)

बिर्ता (सेफ्टी तथा ढल सफाई)

बिर्तामोड, भ्रूपा

(पहाडी क्षेत्रमा पनि यो सेवा उपलब्ध छ ।)

गृपाल बुढाथोकी
023-545402
9825952677
9825952680

सेफ्टी तथा ढल सफाई गर्नु परेमा हामीलाई सम्पर्कनुहोस् ।

सस्तोमा घडेरी विक्री

भ्रूपाको बिर्तामोड-१, देवी पञ्चकन्या प्लटिडको उत्तरमा एक कठ्ठा आकर्षक घडेरी सस्तो मूल्यमा विक्रीमा रहेकोले खरिद गर्न इच्छुकले तत्काल सोभै सम्पर्क गर्नुहोला ।
मूल्य रु. ४७ लाख मात्र ।
सम्पर्क: ९८२३७२६९७९

कोरोना भाइरस उपचार कोषमा रकम जम्मा गर्न आह्वान गरिएको सूचना

विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस (COVID-19) रोगको संक्रमणलाई फैलिन नदिन तथा सोको रोकथाम एवम् नियन्त्रणका लागि देहायको बैकमा 'कोरोना भाइरस संक्रमण रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचार कोष' खाता खोलिएको हुँदा इच्छुक व्यक्ति तथा संघ-संस्थाहरूले सो खातामा रकम जम्मा गरी सहयोग गरिदिनुहुन आह्वान गरिएको व्यवहारा सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि अनुरोध छ ।

बैंकको नाम: राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक
शाखा: सिंहदरवार परिसर
खाताको नाम: कोरोना भाइरस संक्रमण रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचार कोष
खाता नं. १९६००००११०१

नेपाल सरकार
सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय
सूचना तथा प्रसारण विभाग

उचित अग्रसरता देखाऊ

‘कामकुरो एकातिर कुन्तो बोकी ठिमीतिर’ यो भनाइ हाम्रो सरकारले चरितार्थ गर्ने गरेको छ। विश्व महासंकटमा परेको छ र हामी पनि उक्त संकटको उच्च जोखिममा छौं। यस्ता संकटलाई स्वाथं पूरा गर्ने हतियारको रूपमा प्रयोग गर्न किञ्चित धक नमान्नु आफूलाई राजनीतिक व्यक्तित्व ठान्नेहरूको धर्म नै मान्दा पनि हुने भएको छ। कोरोना महामारीले आतंकित बनाएको बेला एकातिर त्यसबाट निजात पाउने उपायको खोजीमा लाग्नुपर्छ भने अर्कातिर बन्दोबस्तीका लागि कोष स्थापना गरी दानदातव्य संकलन गरिँदैछ। सरकारले यो बेला आफ्नो सम्पूर्ण ध्यान र कर्मठता त्यसमै लगाउनुपर्छ। प्रधानमन्त्रीदेखि राष्ट्र प्रमुख र मन्त्रीहरू भाइरसविरुद्धको लडाइँको अग्रमोर्चाका खटिनेहरूका साथमा उभिनुपर्दछ। यो उपस्थिति शब्द, बोली र परिपाठले होइन भौतिक रूपले नै हुनुपर्छ।

यही बेला हाम्रो सरकार भने राजनीतिक नियुक्ति गरेर राज्यकोष सक्नेतर्फ लागेको छ। नेकपाका नेताहरू नै फजुल खर्च रोकन सरकारसँग माग गरिरहेका छन्। राष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री हुँदै पालिकासम्म निजी सचिवालयको नाममा भर्तीकेन्द्र छडा गरी ढुकुटी दोहन भएको भन्दै तिनको खारेजीको माग गरिएको छ। तर, मन्त्री परिषद्को पछिल्लो निर्णयले भूमि समस्या समाधान आयोग गठन गरेको छ। सरकारको यो निर्णय बेमौसमी बाजा भएको जो कोहीले भन्न सक्छ। कोरोना त्रासले जनता आक्रान्त छन्, कति खान नपाएर, कति मरे परिवारका साथ मनै भन्दै पैदल हिंडेर त कति सीमानामा अलपत्र छन्। उनीहरूको पीडा राज्यका जिम्मेवार र सञ्चालकहरूका कानमा परेको छैन शायद। गएको निर्वाचनमा नगर प्रमुख पदमा पराजित देवी जवालीलाई आयोगको अध्यक्षमा नियुक्त गरेर सरकार ‘ठिमीतिरको’ यात्रामा हिंडेको देखिएको छ। आयोगमा अरु चारजना समेत नियुक्त भएका छन् भने सातवटै प्रदेशबाट एक-एक जना थपिनेछन्। महामारीविरुद्ध लड्नु पर्ने बेला असान्दर्भिक नियुक्तिको चटारोमा लागेको सरकारको निर्णय ‘सबै काम छाडी पुच्छरमा हात’ जस्तै हो।

बहुदलीय व्यवस्था शुरू भएको चार दशक भइसक्यो। यसबीच सुकुम्बासी समस्या समाधान गर्ने भन्दै एक दर्जन आयोग बनाइए। अव्यवस्थित बसोबासलाई व्यवस्थित गर्ने नाममा गठन भएका ति आयोग जस्तै नवगठित आयोग र पदाधिकारीले नयाँ जागिर पाएका छन्। देश लकडाउनमा छ, नियुक्ति पाउनेहरूको तलबसुविधा पनि शुरू भएको छ। परिणाम जनताको पसिनाबाट संकलित कोष दोहन मात्रै हो। आयोगले आफ्नो कार्य अवधिभित्र अर्बभन्दा बढी खर्च गर्नेछ, जसको असर वा प्रभाव रचनात्मक हुनेछैन। यो मौसम नै नियुक्तिको बाजा बजाउने होइन।

त्यसो त दुईतिहाईको सरकार छ, उसले गरेका निर्णय मान्य नहुने कुरै छैन। तर, यो समय मुख्य काम छाडेर ठिमी जाने बेला होइन। स्वास्थ्यकर्मीलाई उपकरणले आश्रयत पाए र देशवासीलाई स्वास्थ्य सेवाप्रति भरोसा दिलाउनुपर्ने समय हो। भाइरसको तीव्र परीक्षण, संक्रमितलाई उपचारप्रति भरोसा दिलाउनु र ज्याला मजदुरीबाट गुजारा गर्ने वर्गलाई आशा र भरोसा जगाउनु सरकारको वर्तमानको पहिलो प्राथमिकता हुनुपर्छ। यसतर्फ गम्भीर नहुने हो भने राज्यकोषको दुरुपयोग र दोहन गरिरहेने हो भने महामारीविरुद्धको लडाइँका योद्धालाई हौसला, उत्प्रेरण र वातावरण नदिने हो भने सरकारको यात्रा निष्कण्टक हुन सक्दैन। त्यसैले सरकार बेमौसमी बाजा बजाउन नलागोस्, आवश्यकताको पहिचान गरोस् र सभभावित संकटबाट देशलाई उठाउन लागीपरोस्।

अन्तर्राष्ट्रिय समाचार

कतारले निकाल्यो आप्रवासी कामदार

कतार, बैशाख ४। कोभिड-१९ परीक्षण गर्न लागिएको भन्दै कतारी अधिकारीले सयौं आप्रवासी श्रमिकलाई आफ्नो नियन्त्रणमा लिएको र त्यसपश्चात कैयौंलाई स्वेच्छाचारी ढङ्गबाट निष्काशन गरेको एम्नेस्टी इन्टरनेशनलले जनाएको छ।

गत फागुन २९ र ३० मा कतार प्रहरीले गिरफ्तार गरेको २० नेपाली श्रमिकसँग एम्नेस्टीले गरेको अन्तरवार्तामा उनीहरूले कोभिड-१९ परीक्षण गर्ने भनेर हिरासतमा लिएको र त्यहाँ धेरै दिनसम्म राखेरपछि नेपाल फर्काएको बताएका छन्। नेपाली कामदारलाई नियन्त्रणमा लिने क्रममा प्रहरीले सबैलाई कोभिड-१९को परीक्षणका लागि लागेको तथा परीक्षण सकिएपछि उनीहरूलाई आ-आफ्नो आवासमा फर्काइदिने भनेको श्रमिकका भनाइ उद्धृत गर्दै एम्नेस्टीले उल्लेख गरेको छ।

उनीहरूलाई किन यस्तो व्यवहार गरिएको थियो भन्ने कुराको स्पष्टीकरण अझैसम्म नपाएको एम्नेस्टीले जनाएको छ। एम्नेस्टी इन्टरनेशनल अन्तर्राष्ट्रिय माभिला सम्बन्धी निर्देशक रिचर्ड ककबर्नले भनेका छन्- न त उनीहरूले आफ्नो हिरासत र निष्काशनविरुद्ध कुनै उजुरी नै गर्न सकेका थिए। अमानवीयरूपमा निकै दिन बिताएपछि धेरैजसोलाई नेपाल जाने विमानमा राख्नु अघि उनीहरूलाई आफ्नो सरसामान ल्याउन पनि दिइएको थिएन।

कतारी अधिकारीले यो महामारीलाई आप्रवासी श्रमिकविरुद्ध थप दुर्व्यवहार गर्ने अवसरको रूपमा प्रयोग गरिनु दुःखद् भएको एम्नेस्टीले टिप्पणी गरेको छ। यी दुर्व्यवहारमा परेका धेरैजसोले उनीहरूमा कोरोना संक्रमणको परीक्षण गर्न लागिएको भन्दै प्रहरीले धोका दिएको महशुस गरेका छन्। कोभिड-१९ मानिसलाई स्वेच्छाचारी रूपमा नियन्त्रणमा लिने कुनै बहाना होइन- एम्नेस्टीद्वारा जारी विज्ञापितमा भनिएको छ।

दुर्व्यवहारमा परेका आप्रवासी श्रमिकलाई कतारले परिपूर्ण उपलब्ध गराउनुपर्ने र उनीहरूले चाहेको खण्डमा कतार फर्कन दिनुपर्ने जनाएको छ। उनीहरू कार्यरत कम्पनीहरूले श्रमिकले पाउनुपर्ने पारिश्रमिकलागत अन्य रोजगार सुविधाहरू यथाशीघ्र भुक्तानी गर्नुपर्दछ- एम्नेस्टीले भनेको छ।

कसरी भयो गिरफ्तारी

गत फागुन २९ र ३० गते सयौं आप्रवासी श्रमिकलाई प्रहरीले घेरा हालेर नियन्त्रणमा लियो र दोहाको औद्योगिक क्षेत्र, बाखा शहर र लेबर शहरसमेत विभिन्न भागमा उनीहरूलाई हिरासतमा राखिएको थियो। आफ्नो आवासबाट बाहिर सञ्जी खाद्यान्नलागत सरसामान किनमेल गर्न गएको बेला उनीहरूलाई गिरफ्तार गरिएको थियो।

केही श्रमिकले प्रहरीले उनीहरूलाई खासगरी कोभिड-१९ परीक्षणको लागि लान लागेको र पछि उनीहरूको आवासमै फर्काइदिने भनी भनेको बताएका थिए। अन्य श्रमिकले भने प्रहरीले अरेबिक भाषामा कुरा गरेको र आफूले ‘कोरोना’ भन्ने शब्द मात्र बुझेको बताएका थिए।

‘हामीलाई भाइरस परीक्षणका लागि रोकिएको भनियो। प्रहरीले डाक्टर आएर भाइरस जाँच्ने भनी बतायो तर उनीहरूले हामीलाई ढाँटेका रहेछन्- पीडित आप्रवासी कामदारको भनाइ उद्धृत गर्दै एम्नेस्टीले भनेको छ। त्यसपछि ती श्रमिकलाई बसमा राखियो र औद्योगिक क्षेत्रको हिरासतस्थलमा लगियो जहाँ उनीहरूको कागजात र मोबाइल फोन जफत गरियो। उनीहरूको फोटो खिच्नुका साथै आँटाको छाप पनि लिइयो। श्रमिकलाई विभिन्न देशका सयौं अन्य मानिसहरूसँगै अमानवीय अवस्थामा हिरासतमा राखिएको थियो। उनीहरूलाई खाट र ओड्ने ओह्युआउने नभएको एकदमै भीडभाडयुक्त कोठाहरूमा पर्याप्त

पानी र खानासमेत नदिएर राखिएको थियो।

जेल मानिसले खचाखच भरिएको थियो। हामीलाई दिनमा जम्मा एउटा रोटी दिइएको थियो, जुन अपुग हुन्थ्यो। सबै मानिसलाई भुँडमा राखिएको हुन्थ्यो र खानालाई प्लास्टिकमा राखिएको हुन्थ्यो। भीडभाडका कारण कतिपयले त खानेकुरा लिनसमेत सक्दैनथे- एक श्रमिकले एम्नेस्टीसँग भनेका छन्। अन्तर्वार्ता लिइएका २० जनामा तीन जनाले मात्रै हिरासतमा रहेको बेला उनीहरूको शरीरको तापक्रम मापन गरिएको बताएका थिए।

श्रमिक निष्काशन भएको महिना दिन भयो

हिरासतमा रहेको बेलामा एम्नेस्टीले अन्तरवार्ता लिएको श्रमिकलाई देशबाट निष्काशन गरिन लागेको बताइएको थियो। केहीले त विमानस्थल लामिदै गर्दा मात्रै आफूलाई निष्काशन गर्न लागेको थाहा पाएका थिए। कतिलाई चैत २ मा निष्काशन गरिएको थियो भने अन्यलाई चैत ६ मा निष्काशन गरिएको थियो। कसैले पनि आफूलाई किन हिरासतमा राखिएको वा किन निष्काशन गरेको भनेर कुनै उजुरीसम्म गर्न नपाएको बताइएको छ।

कतिपयलाई आफ्नो सरसामान मिलाउन लागि केही मिनेटको समय दिइएको थियो भने अन्यलाई त आफ्नो कुनै सामान ल्याउने अवसर समेत दिइएन- एक आप्रवासी श्रमिकले भनेका छन्, मलाई हतकडी लगाएर अपराधीलाई जस्तो व्यवहार गरियो। मलाई मेरो क्याम्पमा सामान लिनका लागि लगिएको थियो तर हतकडी लगाएको अवस्थामा मैले कसरी मेरो सरसामान जम्मा गरेर प्याकिट गर्नु ? प्रहरीले उनीहरूलाई यदि कुनै गुनासो गरे वा त्यो अवस्थालाई चुनौती दिने कुनै कार्य गरेमा फौजदारी अभियोग लगाइदिने तथा लामो समयसम्म

हिरासतमा राख्ने धम्की दिएको उनीहरूले बताएका थिए।

प्रहरीद्वारा नै ठगिए

एम्नेस्टीले अन्तर्वार्ता लिइएका २०मध्ये दुई जनालाई मात्र आफूले काम गरेको कम्पनीले सम्पर्क गरी बाँकी रहेको पारिश्रमिक चुक्ता गर्ने जनाएको छ। एकजना श्रमिकले भने आफूलाई कम्पनीले पैसा दिएको तर हिरासतमा रहेको बेला प्रहरीले ‘सुरक्षाका लागि’ भन्दै लगेको र पछि फिर्ता नगरेको बताएका थिए। सबै श्रमिकहरूले आफूले पाउने पारिश्रमिक र काम छाड्दा पाउने अन्य सुबिधाहरू नलिइकन कतार छाडेका एम्नेस्टीले जनाएको छ। अर्का श्रमिकले एम्नेस्टीसँग भनेका छन्- अहिले कठिन छ। मेरा बालबालिकासँग लगाउने लुगा छैन। उनीहरूलाई खुवाउन अफ्र कठिन छ। अर्का एकजनाले आफूलाई ऋणदाताले धम्काइरहेको र आफ्ना पाँच जना बालबालिकाको लालन पालनका लागि संघर्ष गरिरहेको बताएका थिए।

यता कतारी अधिकारीले भने कोभिड-१९ प्रतिकार्यको हिस्सा अन्तर्गत औद्योगिक क्षेत्रमा निरीक्षण गर्ने क्रममा उनीहरू गैरकानूनी र अनैतिक गतिविधिमामा संलग्न रहेको अवस्थामा फेला परेको जवाफ दिएका एम्नेस्टीले जनाएको छ।

प्रतिवाद नै अवसर देउ

एम्नेस्टीले हिरासतमा लिइएको र निष्काशन गर्ने धम्की दिइएको कुनै पनि आप्रवासी श्रमिकलाई यसो गर्नाको कारण खुलाउन र उनीहरूलाई त्यसको प्रतिवाद गर्ने अवसर दिन कतारी अधिकारीसमक्ष आह्वान गरेको छ। कतारी अधिकारीले कोभिड-१९को सङ्कटका क्रममा आप्रवासी श्रमिकको स्वास्थ्यको अधिकारलाई पूर्ण रूपमा संरक्षण गरेको सुनिश्चित गर्नुपर्नेमा पनि एम्नेस्टीले जोड दिएको छ।

कोरोना संक्रमण र लकडाउन

लक्ष्मी उप्रेती

अब लामो समयसम्म ‘लकडाउन’ लम्बिँदै जाने हो भने धेरैको बिहान बेलुकाको गर्जो कसरी टार्ने यो पनि समस्याका रूपमा अघि देखापर्छ। अतिविपन्न, निम्न आय भएका दैनिक मजदुरी गर्ने समुदायलाई अहिले पनि यस्तो समस्याले पिरोलिरहेको छ। त्यसतर्फपनि तीव्र तहको सरकारको ध्यान जान जरुरी छ।

अग्रेजी डिसेम्बर २०१९मा पहिलोपटक चीनको वुहान प्रान्तको वुहान शहरमा देखिएको नोवल कोरोना भाइरस कोभिड-१९ को कारण अहिले विश्व आतंकित छ। विश्वकै अर्थतन्त्र डामाडोल बनेको छ। २०१९मा देखा परेको कोरोना भाइरस कोभिड-१९ ले यतिखेर विश्वव्यापी महामारीको रूप लिएको छ। विश्व स्वास्थ्य संगठनले नोबल कोरोना भाइरसको औपचारिक नाम कोभिड-१९ सार्वजनिक गरेको छ।

विज्ञहरूका अनुसार यो एउटा कोरोना भाइरस रोग हो र जुन तीव्र श्वास लिने लक्षण सार्स-कोभ-२ को कारणले हुन्छ। डिसेम्बर २मा पहिलोपटक चीनको वुहान शहरमा भाइरसको लक्षण देखिएको थियो भने यस भाइरसको संक्रमणबाट सन् २०२० जनवरी ५मा चीनमा पहिलोपटक मानिसको मृत्यु भयो। चीनको हुवाई प्रान्तको वुहान शहरमा प्रथम पटक मानिसमा सरेको यो प्रकोप यो लेख तयार पार्दासम्म विभिन्न २ सय १० देशहरूमा फैलिएको छ। पछिल्लोपटक यमनमा एक जनामा कोरोना पुष्टि भएसँगै कोरोना संक्रमण फैलिएको देशको संख्या २ सय १० पुगेको विभिन्न सञ्चारमाध्यमहरूले जनाएका छन्।

विश्वका २ सय १० देश र दुई वटा अन्तर्राष्ट्रिय पानी जहाजमा यो संक्रमण फैलिँदा साढे १६ लाख भन्दा धेरै मानिसमा यसको संक्रमण देखिँदा ३ लाख ७६ हजारभन्दा धेरै उपचारपछि निको समेत भएका छन्। विश्वमा ९ लाख २ हजार जना मानिसले यसैका कारण अकालमा ज्यान गुमाउनु पर्दा गएको

२४ घण्टामा अमेरिकामा मात्रै २ हजारभन्दा धेरैको नोवल कोरोना भाइरस कोभिड-१९को संक्रमणकै कारण मृत्यु भएको छ।

अन्तर्राष्ट्रिय सञ्चारमाध्यमका अनुसार अमेरिकामा साढे १८ हजारभन्दा धेरैको ज्यान गएको छ भने ५ लाख भन्दा धेरैमा कोभिड १९ को संक्रमण पुष्टि भएको छ। इटाली, स्पेन, फ्रान्स, बेलायत हुँदै भारतलागयतका मुलुकमा मानिसहरूको मृत्यु भएको छ भने संक्रमितहरूको संख्यामा समेत वृद्धि भइरहेको छ। विश्वमा यसले आतंक मच्चाइरहेँदा यसको नियन्त्रण र रोकथामका लागि नेपालले शुरूदेखि नै आफ्ना सबै संयन्त्रहरू परिचालन गरेर अघि बढ्यो। नेपालका तीव्र तहका सरकारले प्राप्त स्रोतसाधन र जनशक्ति परिचालन गरे। अहिलेसम्म नेपालमा नोवल कोरोना भाइरस कोभिड-१९ संक्रमितको संख्या १६ पुगे पनि पछिल्लो एक सातामा यसको संक्रमण शून्य छ। नेपालमा संक्रमितहरूको संख्या हेर्ने हो भने सबैभन्दा बढी विदेशबाट नेपाल फर्किँएकाहरू छन्।

नेपालमा पहिलोपटक चीनको वुहानबाट फर्किँएका एकजनामा कोभिड १९को संक्रमण देखियो। एकसातासम्म यसको संक्रमण कसैलाई

देखिएन त्यसपछि फ्रान्सबाट कतार हुँदै नेपाल आएका अर्का एक नेपालीमा यो संक्रमण फेला पर्यो। अनि युएई, दुबई, वेल्जियमबाट आएका थप चारजनामा यसको संक्रमण पुष्टि भयो। कैलालीमा एकजनामा मानिसबाट मानिसमा यसको संक्रमण फैलिएको थियो। हाल संक्रमितहरू धेरै विदेशबाट आएका छन्। पछिल्लो प्राप्त जानकारी अनुसार थप नयाँ व्यक्तिमा कोभिड-१९ को संक्रमण नदेखिएको र संक्रमितहरूको स्वास्थ्य अवस्था समेत सामान्य रहेको छ।

नेपालमा यसका संक्रमितहरू कूल १६ जनामध्ये १ जना उपचारपछि निको भएर घर फर्किएका छन्। कोरोनाकै कारण नेपालमा कसैको ज्यान त गएको छैन। यसलाई सुखद् समाचार मान्नु पर्छ।

डाक्टर सरोज धितालको भनाई सापटी लिएर हामी कोरोना संक्रमणको दोस्रो चरणमा प्रवेश गरेका छौं। पहिलो चरणमा बाहिरबाट संक्रमित भएर आएकाहरू मात्र थिए। अब नेपालभित्रै एकले अर्कोलाई सार्ने क्रम शुरू भइसकेको छ, जुन दोस्रो चरण हो। तेस्रो चरण भनेको रोग एकजना व्यक्तित्वबाट अर्को व्यक्तित्वमा मात्र नभइ सामाजिक रूपमा फैलिनु हो। त्यसपछि संक्रमितको संख्या एकैपटक बढ्न जान्छ, जुन निकै जोखिमपूर्ण अवस्था हुन्छ।

यो लेख लेखिरहेँदासम्म ३ हजार ५ सय २४ व्यक्तिको कोरोना संक्रमण नमूना परीक्षण गरिएको छ। २४ घण्टामा ६ सय ३० वटा नमूना परीक्षण गरिएको तथा ८ सय बढी नमूना परीक्षणको क्रममा रहेको स्वास्थ्य मन्त्रालयले पुष्टि गरेको छ। चारजनामा कोरोना संक्रमण देखिएको कैलाली जिल्लामा परीक्षण शुरू भएयता ३ सय ३९ जनामा परीक्षण गरिएको छ र सबै रिपोर्ट नेगेटिभ छन्। अहिले देशभरि ८ हजार ६ सय ६० जना क्वारेण्टिनमा र १ सय २५ वटा आइसोलेसनमा छन्।

नेपाल सरकारले देशभर ११ ठाउँबाट कोरोनाको परीक्षण शुरू गर्ने व्यवस्था मिलाएको छ। प्रदेश नम्बर १ को बिराटनगरबाट पनि कोरोना भाइरसको नमूना परीक्षण शुरू गर्न थालिएको छ। बिराटनगरको कोशी अस्पतालमा परीक्षण शुरू भएको स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले जनाएको छ।

संक्रमणबाट जोगिन अरु केही गर्न नसकेको स्थितिमा नेपाल सरकारले पहिलोपटक भएको चैत ११ बाट एकसाताका लागि ‘लकडाउन’ बन्दाबन्दीको घोषणा गर्‍यो। नेपाल सरकारले संक्रामक रोग ऐन २०२० को दफा २ले दिएको अधिकार प्रयोग

उपाय नै हो त ? एकजना विज्ञका अनुसार लकडाउनले मानवको बीचमा भाइरसको संक्रमण फैल्न र रोकन नियन्त्रण गर्छ। यो संकटकालीन अवस्था हो जसमा व्यक्तिलाई प्रकोप फैलिएको क्षेत्र बाहिर निस्कन बन्देज लगाइन्छ।

सरकारले सायद यसलाई नै महत्वपूर्ण उपाय ठान्यो होला संक्रमण फैलिन नदिनका लागि, पछिल्लो तथ्याङ्क हेर्ने हो भने ‘लकडाउन’को बेला मानिसहरूको मृत्युदर वा संक्रमितहरूको संख्या समेत कम हुँदै गएको अवस्था छ।

‘लकडाउन’ र क्वारेन्टाईनसहित नेपाल सरकारले सेल्फ आइसोलेसन, सामाजिक दूरीको समेत व्यवस्था गरेको छ। सेल्फ आइसोलेसनको अर्थ घरभित्रै कसैसँग नाजिक वा अन्तरक्रिया नगरी अलगिएर बस्नु हो। सामाजिक दूरीले व्यक्ति-व्यक्तिबीच निश्चित दूरी बनाएर बस्नु हो। बाहिरका आनन्दुक वा संक्रामक व्यक्ति निश्चित अवस्था, अवधि वा एक्लएर बसेको परिस्थिति क्वारेन्टाईन हो। यसले पनि संक्रमण फैलिन नदिन निकै ठूलो भूमिका खेल्छ।

विज्ञहरू भन्छन् कोरोना भाइरसले स्तनधारी जनावर तथा चराचुरुञ्जीहरूमा रोग निम्त्याउने गर्दछ। मानिसहरूमा यसले श्वासप्रश्वाससम्बन्धी रोग निम्त्याउने गर्दछ, जुन सामान्य ज्वरोदेखि सार्स, मर्स तथा कोभिड १९ जस्ता प्राणघातक पनि हुन सक्छ। हालसम्म यसको विरुद्ध कुनै खोप वा औषधिको आविष्कार भएको छैन।

१ सय ४ फरेनहाइट डिग्रीभन्दाथिथि ज्वरो आउनु, थकित महशुस गर्नु, रुघामर्का लाग्नु, सुख्खा खोकी लाग्नु, छिटो श्वास लिनु कोभिड-१९को सामान्य लक्षणहरू हुन्। विशेष उपचार नै नगरीकन करिब ८० प्रतिशत बिरामी निको भएका छन्। तर, वृद्ध व्यक्ति र पहिलेदेखि नै उच्च रक्तचाप, मधुमेह, हृदय रोगबाट ग्रसित बिरामीको अवस्था सधन हुने सम्भावना बढी हुने एक अध्ययनले देखाएको छ।

जीवित जनावरहरूको धेरै सम्पर्कमा नबस्ने, खोकदा हाँचुर्थु गर्दा टाढा बस्ने या रूमालले मुख छोप्ने, व्यक्तिगत सरसफाइमा ध्यान दिने, साबुन पानीले राम्रोसँग हात धुने, रुघाखोकी लागेको व्यक्तिको सोभ्रो सम्पर्कमा नरहने, भीडभाडमा सावधानी अपनाउने, महत्वपूर्ण काम नपरेसम्म बाहिर ननिस्कने, पौष्टिक आहारहरूको सेवन गर्ने, वृद्धवृद्धा, बालबच्चा तथा रोगीहरूलाई विशेष ध्यान दिने, माछामासु राम्रोसँग पकाएर मात्र खाने, अज्ञान मान्छेहरूसँग धेरै घुमिफलि नगर्ने, हात मिलाउनुको सट्टा टाढैबाट कोरोना नमस्कार गर्ने, हातले नाक, मुख, आँखामा नछुने र यदि लक्षण देखिएमा अस्पतालमा सम्पर्क गर्ने, यदि सतर्कता अपनाउन सकेमात्र पनि कोरोना भाइरसको संक्रमणबाट बच्न सकिन्छ। हातमा लगाउने ‘सेनिटाइजर’ भन्दा साबुन पानीले हात धुनु बढी प्रभावकारी हुने, अल्कोहलयुक्त ‘सेनिटाइजर’ले संख्यात्मक रूपमा जिवाणु बढी हटाउँछ। अल्कोहलविहीन ‘सेनिटाइजर’ भन्दा ६० देखि ९५ प्रतिशत अल्कोहलयुक्त ‘सेनिटाइजर’ले छिट्टै जिवाणु नष्ट गर्ने विज्ञहरूले बताइरहेदा भाइरससँग सम्बन्धित थुप्रै जिज्ञासा अझै अनुरित छ।

भूपू गोरखा सैनिकको मृत्यु

बेलायत, बैशाख ४। बेलायतको लण्डनमा कोरोनाका कारण थप एक भूपू गोरखा सैनिकको मृत्यु भएको छ। लण्डनको प्लमरिडजमा बस्दै आएका अन्दाजी ५५ वर्षीय लक्ष्मण श्रेष्ठको उपचारका क्रममा गाइज अस्पतालमा बुधबार मृत्यु भएको श्रेष्ठसँग एउटै पल्टनमा सँगै काम गरेका भूपू गोरखा सैनिक भोज बरालले जानकारी दिए। स्याङ्जा स्थायी घर भई केही वर्ष पोखरा लेकसाइड बसाइँ सरेका श्रेष्ठ हाल लण्डनमा थिए।

अमेरिकामा कोरोनाबाट ३० हजारभन्दा बढीको मृत्यु

अमेरिका, बैशाख ४। अमेरिकामा कोरोना भाइरस (कोविड-१९) बाट ३० हजार भन्दा बढीको मृत्यु भएको प्राप्त पछिल्लो समाचारमा जनाइएको छ।

अमेरिकाको जोन्स हॉपकिन्स युनिभर्सिटीको तथ्यांकअनुसार अमेरिकामा यो भाइरसको कारण मृत्यु हुनेको संख्या ३० हजार ८३२ जना पुगेको छ।

यो तथ्यांक नेपाली समयानुसार बिहीबार बिहानसम्मको हो। त्यसैगरी अमेरिकामा अहिलेसम्म यो भाइरसबाट संक्रमित हुनेहरूको संख्या पनि ६ लाख नाघेको छ। कोरोना भाइरसबाट बिहीबार बिहानसम्म संक्रमित हुने ६ लाख ३७ हजार पुगेको सो युनिभर्सिटीको तथ्यांकमा उल्लेख गरिएको छ।

अमेरिकामा गएको २४ घण्टामा अहिलेसम्मकै सबैभन्दा धेरै नागरिकको ज्यान गएको छ। गएको २४ घण्टामा यहाँको ४९४ जनाको यही संक्रमणबाट ज्यान गएको बताइएको छ।

